

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
“ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

Факультет „Економіка та управління”
Кафедра „Суспільні науки”

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Декан факультету

_____ Л. П. Вовк
“ _____ ” _____ 2014 р.

Рекомендовано

навчально-методичною комісією

факультету „Економіка та управління”,

протокол засідання № _____
від “ _____ ” _____ 2014 р.

Голова комісії

к.т.н., доц. _____ Д. В. Ніколаєнко

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

циклу соціально-гуманітарної підготовки дисципліни

„Філософія”

напряму підготовки 6.030502 «Економічна кібернетика»,
6030601 «Менеджмент»

Курс – 2, семестр – 3

Рекомендовано кафедрою „Суспільні науки”,
протокол № _____ від “ _____ ” _____ 2014 р.

Зав.кафедрою

к.е.н., доц.

О. В. Чубучна

Програму склала

к.с.н.

“ _____ ” _____ 2014 р.

І. В. Могдальова

Горлівка 2014 р.

Лист перезатвердження робочої програми
з дисципліни „Філософія”

Вніс зміни до програми

_____ 20__ р.
“ _____ ”

Рекомендована кафедрою „Суспільні науки”, протокол засідання

№ _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.,
Зав. кафедрою

_____ О.В.Ковальова
Затверджена навчально-методичною комісією спеціальності „Менеджмент організацій”, протокол засідання № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.,
Голова комісії

_____ Ю. Н. Деречинський
Затверджена навчально-методичною комісією факультету „Економіка та управління”, протокол засідання № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.,
Голова комісії

Вніс зміни до програми

_____ 20__ р.
“ _____ ”

_____ М. А. Шипович
Рекомендована кафедрою “Суспільні науки”, протокол засідання

№ _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.,
Зав. кафедрою

_____ О.В.Ковальова
Затверджена навчально-методичною комісією спеціальності „Менеджмент організацій”, протокол засідання № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.,
Голова комісії

_____ Ю. Н. Деречинський
Затверджена навчально-методичною комісією факультету „Економіка та управління”, протокол засідання № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.,
Голова комісії

_____ М. А. Шипович

1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ РОЗДІЛ

1.1 Загальні положення

Робоча програма складена згідно з типовою програмою дисципліни „Філософія” за напрямом підготовки 6.030502 «Економічна кібернетика» та 6.030601 „Менеджмент”, відповідає галузевому стандарту вищої освіти України (2009 р.) підготовки бакалаврів за напрямом 6.030502 «Економічна кібернетика» та 6.030601 „Менеджмент”, вимог наказу Міністерства освіти України № 161 від 02.06.1993 р. і навчальному плану за напрямом підготовки 6.030502 «Економічна кібернетика» та 6.030601 „Менеджмент”.

„Філософія” є однією з дисциплін, що входять до циклу соціально-гуманітарної підготовки бакалаврів за напрямом 6.030601 – „Менеджмент” та 6.030502 „Економічна кібернетика”. „Філософія” є обов’язковою дисципліною у програмах усіх вищих навчальних закладів нашої країни.

„Філософія” – найважливіша складова духовної культури людства. Місце філософії в навчальному процесі зумовлене її активною участю у формуванні творчого потенціалу, гуманістичної культури майбутнього інженера, вміння застосовувати свої знання для рішення життєвих, соціальних, професійних проблем.

Вивчення дисципліни важливе для встановлення в суспільстві гуманістичних толерантних ідей та цінностей сучасного світу і гармонізації міжлюдських відносин. Засвоєння теоретичних філософських положень підказує напрямки пошуку шляхів збереження цивілізації, сенсу існування людини та суспільства в цілому.

Майбутнім спеціалістам необхідно отримати цілісне уявлення про особливості філософських знань, про ті філософські процеси, котрі відбуваються в сучасній Україні та світі, навчитися основних теоретичних положень сучасної філософії та їх практичного використання. Також знання з філософії формують у студентів культуру мислення, навички і вміння практичного використання отриманих знань в ситуаціях науково-технічного прогресу, в інженерній практиці та суспільному житті.

Значення філософії в підготовці сучасних фахівців пояснюється її місцем в системі людських знань. Згідно з класифікаціями наук, філософія посідають чільне місце серед гуманітарних дисциплін. Вони розкривають місце людини в соціальній групі, суспільстві, сприяють пошукові сенсу своєї життєдіяльності в повсякденному та професійному житті.

Молоді спеціалісти повинні вміти використовувати знання з філософії при рішенні практичних завдань професійної діяльності. Тому знання дисципліни необхідне для успішної діяльності сучасного фахівця-бакалавра.

Дисципліна складається з таких розділів:

1. Філософія як універсальний тип знання.
2. Онтологія. Філософське розуміння світу.
3. Філософська антропологія. Філософія людини.
4. Філософія свідомості.
5. Гносеологія. Філософія пізнання.
6. Діалектика – всезагальна теорія розвитку.
7. Філософія суспільства.

1.2 Мета викладання дисципліни

Формування філософської культури мислення, пізнання навколишнього світу та себе як особистості, навичок застосування філософської методології, розвитку світобачення та світорозуміння.

1.3 Задачі вивчення дисципліни і основні вимоги до рівня засвоєння змісту дисципліни

Основними задачами вивчення дисципліни є:

- викласти загальні засади філософії, визначити передумови її викладення, логіку розвитку та основні закони її розгортання;
- розкрити зміст історико-філософського процесу як об'єктивного розвитку філософії;
- надати цілісне уявлення про особливості змісту та проблематики філософського знання, його основні поняття та категорії;
- сформувати навички творчого мислення, вміння доводити та відстоювати свою думку;
- сприяти формуванню світоглядних, духовно-моральних цінностей, гуманізації особистості.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- основні філософські категорії та загальнонаукові методи;
- структуру філософського знання;
- мати базові уявлення про основи філософії, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості;
- основні течії та напрями в історії філософії;
- закономірності розвитку історії, економіки й права;
- розуміти причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства;

вміти:

- практично використовувати основні філософські поняття, змістовно аналізувати основні напрями та течії філософії;

- розкривати соціально-історичну сутність явищ та процесів людського буття;
- застосовувати набуті знання у професійній та соціальній діяльності;
- самостійно оцінювати та узагальнювати опрацьований матеріал, користуватися різноманітними джерелами інформації, робити висновки, приймати рішення.

1.4 «Філософія» передуює вивченню наступних дисциплін

- «Логіка»;
- «Релігієзнавство»;
- «Етика та естетика».

1.5 Місце дисципліни в професійній підготовці спеціаліста

«Філософія» відноситься до циклу соціально-гуманітарної підготовки вищого навчального закладу і є теоретично-світоглядною та методологічною базою при підготовці бакалаврів за напрямом підготовки 6.030601 – «Менеджмент» та 6.030502 «Економічна кібернетика».

2. РОЗКЛАД НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН

Розподіл навчальних годин дисципліни „Філософія” за основними видами навчальних занять наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Розклад навчальних годин дисципліни „Філософія”

Види навчальних занять	Всього		Семестр
	Годин	Кредитів (ECTS)	1
Загальний обсяг дисципліни	108		108
- теоретична частина	34	(3,0)	34
1. Аудиторні заняття	34		34
1.1. Лекції	17		17
1.2. Семінарські заняття	17		17
2. Самостійна робота	42		42
2.1. підготовка до лекцій	8		8
2.2. підготовка до семінарів	15		15
2.3. поточний (модульний) контроль:			
- МРК 1	9,5		9,5
- МРК 2	9,5		9,5
3. Контрольні заходи (іспит)	32		32

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

3.1 Лекційні заняття

Тема і зміст лекцій дисципліни “Філософія” наведені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Теми і зміст лекцій

Номер теми	Назва теми та її зміст	Обсяг лекцій, ак. годин	Обсяг самостійної роботи, ак. годин
1	2	3	4
1	Модуль 1. <i>Філософія як універсальний тип знань.</i> Філософія як теоретичне ядро світоглядного знання. Сутність, структура та історичні форми світогляду. Природа філософського знання. Предмет, структура та основні функції філософії.	2	1
2	<i>Онтологія. Філософське розуміння світу.</i> Історико-філософські концепції онтології. Генезис поняття «буття». Поняття субстанції. Буття та небуття. Рух та розвиток. Форми руху матерії. Час та простір як модуси існування світу. Особливості суспільного часу та простору. Співвідношення природи та суспільства у розвитку світу.	2	1
3	<i>Філософська антропологія. Філософія людини.</i> Людина як предмет філософії. Сутність людини. Антропосоціогенез. Поняття індивіда, індивідуальності та особистості. Передумови розвитку особистості. Відчуження. Свобода та відповідальність особистості.	3	1
4	<i>Філософія свідомості.</i> Історико-філософські концепції свідомості. Засади виникнення свідомості. Співвідношення онтогенезу та філогенезу. Свідомість, мислення та мова. Свідомість та самосвідомість. Форми суспільної свідомості: історичні засади диференціації суспільної свідомості на форми.	2	1

5	<u>Модуль 2</u> <i>Гносеологія. Філософія пізнання.</i> Основні гносеологічні концепції в історії філософії. Агностицизм та його сучасні варіації. Загальні рівні пізнання. Сутність та взаємозв'язок емпіризму та ірраціоналізму. Зміст розсудку. Особливості, рівні та форми наукового пізнання. Поняття істини.	2	1
6	<i>Діалектика – всезагальна теорія розвитку.</i> Діалектика як вчення про всезагальний розвиток. Історико-філософські форми діалектики. Поняття розвитку. Розвиток і саморозвиток. Основні принципи та закони діалектики.	4	2
7	<i>Філософія суспільства.</i> Основні концепції суспільства у філософії. Поняття суспільства. Суспільні відносини та їх структура.	2	1
	Всього лекційних занять	17	8

3.2 Семінарські заняття

Таблиця 3.2 – Теми і зміст семінарських занять

Номер теми	Назва теми та її зміст	Обсяг лекцій, ак. годин	Обсяг самостійної роботи, ак. годин
1	2	3	4
1	Модуль 1. <i>Філософія: сутність та призначення.</i> Філософія як теоретичне ядро світоглядного знання. Сутність, структура та історичні форми світогляду. Природа філософського знання. Предмет, структура та основні функції філософії. Історія філософії – об'єктивний історичний процес розвитку світової філософської думки. Сутність, основні ознаки та характерні ознаки основних етапів становлення та розвитку світової філософії. Діалог концепцій, думок та поглядів.	2	2

2	<p><u>Філософське вчення про буття (онтологія).</u></p> <p>Історико-філософські концепції онтології. Генезис поняття «буття». Поняття субстанції. Матеріалістична та ідеалістична онтологія. Моністичні та плюралістичні концепції буття. Буття та небуття. Співвідношення буття та суцього, буття та існування. Рух та розвиток. Форми руху матерії. Час та простір як модуси існування світу. Особливості суспільного часу та простору. Співвідношення природи та суспільства у розвитку світу.</p>	2	2
3	<p><u>Природа людини та зміст її існування.</u></p> <p>Людина як предмет філософії. Уявлення про природу та сутність людини на різних етапах розвитку філософії. Сутність людини. Антропосоціогенез. Поняття індивіда, індивідуальності та особистості. Особистість як продукт і творець соціального середовища. Передумови розвитку особистості. Відчуження. Свобода та відповідальність особистості.</p>	3	2
4	<p><u>Свідомість як філософська проблема.</u></p> <p>Історико-філософські концепції свідомості. Засади виникнення свідомості. Співвідношення онтогенезу та філогенезу. Свідомість, мислення та мова. Тотожність буття та свідомості. Мислення як атрибут субстанції. Закономірності виникнення свідомості. Свідомість та самосвідомість. Форми суспільної свідомості: історичні засади диференціації суспільної свідомості на форми.</p>	2	2
5	<p><u>Модуль 2</u></p> <p><u>Пізнання як філософська проблема.</u></p> <p><u>Наукове пізнання.</u></p> <p>Основні гносеологічні концепції в історії філософії. Агностицизм та його сучасні варіації. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Загальні рівні пізнання. Особливості та підрівні чуттєвого пізнання. Сутність та взаємозв'язок емпіризму та ірраціоналізму. Зміст розсудку. Раціональні методи пізнання. Особливості, рівні та форми</p>	2	2

	наукового пізнання. Основні методи наукового пізнання. Поняття істини. Практика як критерій істинності пізнання.		
6	<u>Діалектика – всезагальна теорія розвитку.</u> Діалектика як вчення про всезагальний розвиток. Історико-філософські форми діалектики. Поняття розвитку. Розвиток і саморозвиток. Основні принципи та закони діалектики. Все загальність законів розвитку. Сутність суперечностей. Форми та способи розв'язання суперечностей. Сутність та зміст категорій діалектики, їх співвідношення.	4	3
7	<u>Соціальна філософія. Поняття про суспільство.</u> Основні концепції суспільства у філософії. Поняття суспільства. Суспільство та спільнота. Суспільні відносини та їх структура. Суспільство як система форм суспільної свідомості. Функції суспільства. Рушійні сили розвитку суспільства. Діяльність як спосіб існування та розвитку людини й суспільства.	2	2
	Всього лекційних занять	17	15

3.3 Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів складається з самостійного опрацювання лекційного матеріалу при підготовці до семінарських і лекційних занять, опрацювання нормативної та періодичної літератури, а також підготовки доповідей на різноманітні теми.

Обсяг самостійної роботи наведено в табл. 3.1, 3.2.

Теми доповідей

1. Філософські й етичні погляди Конфуція.
2. Філософські школи і напрямки стародавньої Індії.
3. Ведична література про людину, його походження й існування.
4. Проблема буття в елеатів (Парменід, Зенон).
5. Атомістичний матеріалізм в античній філософії.
6. Виникнення діалектики в давньогрецькій філософії.
7. Етичне вчення Сократа.
8. Вчення Платона про ідеї.

9. Вчення Платона про суспільство і державу.
10. Вчення Аристотеля про матерію і форму.
11. Етика Аристотеля.
12. Філософія елліністичного періоду (епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм).
13. Зародження і розвиток наукових уявлень в епоху античності.
14. Проблема універсалій у середньовічній філософії.
15. Фома Аквінський і Данте: проблема універсуму.
16. Візантійська середньовічна філософія.
17. Арабська середньовічна філософія.
18. Єврейська середньовічна філософія.
19. Наука і техніка в середні століття.
20. Філософія і культура епохи Відродження і її основні риси.
21. Франческо Петрарка - великий гуманіст епохи Відродження.
22. Розвиток гуманізму у філософії Лоренцо Валла.
23. Зародження наукової картини світу (Н. Копернік, Д. Бруно, Г. Галілей).
24. Галілей і Ньютон: формування механістичного світогляду і методології.
25. Естествонауочні і технічні ідеї у творчій спадщині Леонардо і Вінчі.
26. Відродження і Реформація.
27. Еразм Ротерадмський - видатний європейський гуманіст.
28. Філософія Миколая Кузанського.
29. Соціальні утопії Н. Макіавеллі, Т. Мора, Т. Кампанелли.
30. Мішель Монтень - видатний представник французького Ренесансу.
31. Наука як вища духовна цінність у філософії Нового часу.
32. Вчення Френсиса Бекона про метод. Особливості емпіризму.
33. Раціоналістичний метод Рене Декарта.
34. Розробка Локком теорії пізнання.
35. Правові ідеї філософії Локка.
36. Гуманістичний матеріалізм Т. Гобса.
37. Б. Паскаль про можливості і межі розуму.
38. Монадологія Г. Лейбница.
39. Вчення Б. Спинози про субстанцію, її атрибути і модусах.
40. Проблема людини і суспільства у філософії французького Просвітництва.
41. Німецька класична філософія, її особливості, характерні риси.
42. Філософія Е. Канта, її новаторський характер.
43. Філософія І.Г. Фіхте.
44. Філософія Ф.В.Й. Шеллінга.
45. Філософська система і метод Г.В.Ф. Гегеля.
46. Діалектика Гегеля.
47. Антропологічна філософія Л. Фейербаха.
48. Вплив німецької класичної філософії на світову філософію і культуру.
49. Єдність матеріалізму і діалектики у філософії марксизму.
50. Марксистська філософія і конкретні науки.
51. Вчення про суспільно-економічну формацію й ідея капіталізму.
52. Гуманістичні ідеї К. Маркса.
53. Філософія К. Маркса і Ф. Енгельсу і її історичні долі.

54. Філософія Ніцше: переоцінка всіх цінностей.
55. Проблема інтуїції у філософії А. Бергсона.
56. Феноменологія Е. Гуссерля.
57. Філософська антропологія М. Шелера.
58. Проблема людини у французькому екзистенціалізмі.
59. Екзистенціальна діалектика Ж.-П. Сартра.
60. Людина і суспільство в німецькому екзистенціалізмі.
61. Проблема історії і її зміст у філософії К. Ясперса.
62. Критичний раціоналізм Карла Поппера.
63. Сучасна західна філософія і релігія.
64. Сучасна філософія науки (Т. Кун, И. Лакатос, П. Фейєрабенд).
65. Філософія спільної справи у вченні Н.Ф. Федорова.
66. Моральна філософія Вл. Соловйова.
67. Проблема свободи і творчості у філософії Н.А. Бердяєва.
68. Ідея збірника "Віхи" і сучасність.
69. Доля Росії у творчості вітчизняних релігійних філософів.
70. Софіологія в російській релігійній філософії.
71. Ідея всеєдності в російській філософії.
72. Л. Феєрбах і Н.Г. Чернишевський: антропологічний принцип.
73. Духовні шукання Герцена.
74. Проблема людини у творчості Достоєвського.
75. В.М. Ломоносов - універсальний вчений і мислитель.
76. В.И. Вернадський: внесок у створення сучасної наукової картини світу.
77. Зародження філософської думки в культурі Київської Русі.
78. Києво-Могилянська Академія і її роль у розвитку філософської думки.
79. Філософія Г.С. Сковороди.
80. "Філософія серця" П.Д. Юркевича.
81. Філософія И.Я. Франка.
82. Філософські погляди Л. Українки, П. Грабовського, М. Коцюбинського.
83. Соціально-філософські ідеї М. Драгоманова.
84. Природа і зміст філософії, становлення і призначення.
85. Філософія як специфічний вид знання.
86. Світоглядні і методологічні функції філософії.
87. Становлення філософської проблематики буття в історії філософії.
88. Проблема буття й основні шляхи її рішення.
89. Матерія і дух. Межа протилежності.
90. Єдність і різноманіття світу: мікро-, макро-, мегасвіти.
91. Сучасна наука про будівлю і рівні організації матерії.
92. Взаємозв'язок форм руху матерії.
93. Філософське значення учення В.И. Вернадського про біосферу, ноосферу і техносферу.
94. Буття людини. Соціально-трудова діяльність як засіб буття людини.
95. Людина як суб'єкт духовного світу. Духовне буття людини.
96. Проблема сенсу життя в духовному досвіді людства.
97. Поняття діалектики, її історичні форми.

98. Діалектика і її альтернативи.
99. Концепція розвитку: історія і сучасність.
100. Сінергетична концепція: самоорганізація, неравновесність систем.
101. Принцип детермінізму, його світоглядне і методологічне значення.
102. Принцип системності у філософії і науці.
103. Природа і суспільство. Основні історичні форми взаємодії природи і суспільства.
104. Природа як об'єкт філософського аналізу.
105. Екологічна проблема, її наукові, соціально-філософські й етико-гуманістичні проблеми.
106. Демографічні проблеми сучасності.
107. Філософська концепція суспільства: основні підходи.
108. Суспільство як підсистема об'єктивної реальності.
109. Суб'єкти і рушійні сили розвитку суспільства.
110. Культура і цивілізація. Проблеми сучасного інформаційно-технологічного суспільства.
111. Формаційний і цивілізаційний підходи в аналізі суспільства.
112. Свідомість, його структура і джерела.
113. Свідомість і несвідоме.
114. Походження і сутність свідомості.
115. Проблема свідомості у філософії і сучасної науці.
116. Штучний інтелект: досягнення, проблеми.
117. Проблема "штучного інтелекту": технічні і соціально-етичні аспекти.
118. Філософська концепція свідомості й інженерної психології.
119. Суспільна свідомість та її роль в історичному процесі.
120. Форми духовно-практичного освоєння соціальної дійсності.
121. Специфіка філософської свідомості.
122. Пізнання як філософська проблема.
123. Пізнавальні здатності людини.
124. Наукове пізнання, його особливості.
125. Природа науки. Наука як специфічний вид людської діяльності.
126. Істина і помилка.
127. Проблема критерію істини.
128. Наукове пізнання, його специфіка.
129. Знання і віра.
130. Емпіричний і теоретичний рівні наукового дослідження.
131. Ідеали науки.
132. Етика вченого.
133. Наука і суспільство.
134. Філософська концепція творчості.
135. Творчість і інтуїція.
136. Специфіка науково-технічної творчості.
137. Винахід і відкриття - види науково-технічної творчості .
138. Філософія техніки. Походження і природи техніки.
139. Роль науки в розвитку техніки.

140. Техніка й етика. Етичні кодекси інженерних співтовариств.
141. Технологічний засіб виробництва.
142. Концепція технологічного детермінізму.
143. Сутність і перспективи науково-технічного прогресу.
144. Проблема людини в історії філософської думки.
145. Антропосоціогенез: сучасний стан проблеми.
146. Свобода і відповідальність особистості.
147. Проблема відчуженості людини і шляху її подолання.
148. Людина в інформаційно-технічному світі.
149. Людина перед обличчям глобальних проблем.
150. Проблеми і перспективи сучасної цивілізації.

4. ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1 Види контролю

Основні контрольні заходи:

- вхідний (нульовий) контроль;
- поточний контроль:
 - МРК 1;
 - МРК 2;
- підсумковий (семестровий) контроль – іспит.

4.2 Перелік запитань до вхідного контролю

1. Поясніть, навіщо людині світогляд. Чи впливає він на життєдіяльність людини та суспільства?
2. Порівняйте релігійний та науковий світогляди і дайте відповідь на запитання чи все одно для особистості, який у неї світогляд?
3. Обґрунтуйте, чим зумовлено існування різних світоглядів?
4. Що таке гуманізм? Чи існує різниця між релігійним і атеїстичним гуманізмом? Докажіть.
5. Як розуміти духовність? Порівняйте духовну та бездуховну людину та виявіть різницю між ними.
6. Розкрийте місце та роль духовних цінностей у житті людини і суспільства.
7. Назвіть основні біологічні і соціальні риси людини.
8. У чому різниця життєдіяльності людини і активності тварин? Обґрунтуйте.
9. Докажіть, чи можливий світ без людини?
10. Визначить роль культури у житті суспільства.
11. У якому стані перебуває світ і як впливає усвідомлення цього на життя людини? Обґрунтуйте.
12. Спробуйте доказати, чому речі у світі виникають та знищуються, а світ в цілому продовжує існувати.
13. Як Ви вважаєте, без яких елементів суспільство неможливе?
14. Покажіть різницю між індивідуальною та суспільною свідомістю.
15. Обґрунтуйте: одне и теж життя у рослин, тварин і людини?
16. Висловіть свою точку зору щодо сенсу життя та призначення людини в світі.
17. Чи можливе безсмертя? Чи правомірно твердити про життєстверджуючий сенс смерті? Аргументуйте свою точку зору.
18. Як Ви гадаєте, чим відрізняється людське суспільство від об'єднання тварин? Аргументуйте.

19. Як на Вашу думку: чи можливо ототожнювати мислення людини з мисленням машин?

20. Яку проблему має вирішити людство на сучасному етапі взаємодії суспільства і природи? Обґрунтуйте.

4.3 Перелік запитань до поточного контролю

4.3.1 Перелік типових завдань до модульно-рейтингового контролю знань студентів № 1

1. Визначить поняття, структуру, історичні типи світогляду. Обґрунтуйте навіщо потрібен світогляд людині, яка його роль в житті людини і суспільства.
2. Проаналізуйте форми усвідомлення навколишнього світу та людського буття, які передували філософії.
3. Філософія у відношенні до міфології, релігії, науки. Обґрунтуйте чому філософія продукт більш високого рівня історичного розвитку.
4. Філософія і світогляд, зв'язок між ними. Розкрийте специфіку філософського знання.
5. Розкрийте співвідношення філософії і науки, єдність та різницю. Аргументуйте.
6. Проаналізуйте основу проблематику філософії.
7. Сформулюйте основне питання філософії та покажіть його можливі альтернативні рішення.
8. Розкрийте суть та покажіть на прикладах суспільно-історичний характер філософії, співвідношення філософії та сучасної епохи.
9. Поясніть власне розуміння мудрості, мудрої людини та вислів В.Ф. Гегеля: «Сова Мінерви вилітає у сутінках».
10. Розкрийте соціальні функції філософії та покажіть значення філософських знань для особистості, її духовності, сенсожиттєвих пошуків, професійної діяльності.
11. Визначить філософський зміст проблеми буття, різноманіття форм буття та проблему єдності світу.
12. Проаналізуйте всезагальні форми буття світу: рух, простір, час та їх взаємозв'язок.
13. Вичленіть та обґрунтуйте найбільш характерні риси матерії.
14. Світ навколо нас матеріальний чи ідеальний? Покажіть: як впливає усвідомлення цього на життєву позицію особистості, її діяльність.
15. Проаналізуйте альтернативні точки зору на матерію в історії філософії.
16. Порівняйте альтернативні точки зору на рух, простір, час в історії філософії. Виберіть найбільш пріоритетну для себе, аргументуйте свій вибір.
17. Охарактеризуйте основні ознаки суб'єктивного ідеалізму. Висловіть своє відношення до цієї світоглядної позиції.

18. Дайте порівняльний аналіз матеріалізму і ідеалізму та їх впливу на життєдіяльність людини. Аргументуйте: чи все одно для особистості бути матеріалістом чи ідеалістом?
19. Докажіть чи матеріальні наведені явища: світло; простір і час; інформація; вакуум; тінь сумління, совісті. Дайте теоретичне обґрунтування своєї позиції щодо цього питання.
20. Оцініть філософську позицію автора, чи згодні Ви з нею: не речі (тіла), а кольори, звуки, тиск, простори, часи (те, що ми називаємо звичайно відчуттями) суть справжні елементи світу.
21. Аргументуйте відміну матерії як філософської категорії від матерії як об'єктивної реальності.
22. Проаналізуйте положення, згідно з яким час розподіляється на тимчасове та вічний.
23. Як Ви розумієте суб'єктивний час? У чому полягає відміна об'єктивного часу від суб'єктивного? Викладаючи свою позицію, наведіть аргументи.
24. «Світ матеріальний». Прокоментуйте це положення з точки зору класичного матеріалізму та сучасного. Порівняйте в світлі досягнень сучасної науки. Спробуйте обґрунтувати наведені риси матерії: «якісна – кількісна невичетаність», «вічність, нескінченність», «нествореність, незнищеність».
25. Чи згодні Ви з думкою: «Усі речі складені з матерії» і чому? Аргументуйте.
26. Як Ви гадаєте, чи можливо ототожнювати матерія і буття. Так чи ні? Чому? Обґрунтуйте.
27. Наведіть основні риси філософського розуміння людини, вичленіть головні. Покажіть: чи може людина водночас бути індивідом, індивідуальністю, особистістю. Наведіть приклади і аргументи.
28. Дайте обґрунтовану відповідь на запитання: у чому суть проблеми співвідношення біологічного та соціального в людині. Яке рішення цієї проблеми Ви знаєте?
29. Життя як цінність. Обґрунтуйте своє розуміння проблеми сенсу людського існування.
30. Докажіть: чи одне і теж життя у рослин, тварин, людини. Чи живе: електрон, атом, молекула?
31. Проаналізуйте співвідношення життя, смерті та безсмертя. Можливе чи ні безсмертя? Чи можливо говорити про життєстверджуючий сенс смерті?
32. Охарактеризуйте особливості людського буття, сенс та призначення людини в світі.
33. Висловіть своє особисте відношення до екзистенційної трактовки людського буття.
34. Охарактеризуйте пріоритети людського буття: свобода, любов і щастя. Висловіть своє до них відношення.
35. Практика як проблема філософії. Структура, форми практики, роль в життєдіяльності людського суспільства. Наведіть аргументи і приклади.
36. Як Ви розумієте атропосоціогенез? Виявіть взаємозв'язок природного, соціального і духовного в людині. Аргументуйте.

37. Філософське вчення про людину та її буття в історії філософії. Дайте оцінку в світлі своєї світоглядної позиції.
38. Виявіть своє становлення до відомих Вам поглядів на сенс буття людини (комуністичні, релігійні, матеріалістичні, утилітарно-споживальні тощо).
39. Як Ви розумієте духовність. Чи є різниця між духовністю і без духовністю, в чому конкретно вона полягає. Наведіть приклади, аргументи.
40. Що таке гуманістичні духовні цінності, яка їх роль у житті суспільства і людини, у чому полягає їх криза у сучасному світі і які шляхи її подолання. Наведіть свою обґрунтовану точку зору.
41. Визначить місце та призначення людини в сучасному світі. Соціально-філософські, естетичні та медичні аспекти людського буття у сучасних умовах.
42. Виявіть співвідносини суспільства і особистості, їх єдність та відміну. Обґрунтуйте.
43. Оцініть існуючі погляди походження людини як філософську проблему
44. Особистість як соціокультурна форма індивідуального буття.
45. Чи можна ототожнювати свідомість і душу? Охарактеризуйте свідомість як філософський феномен. Висловіть свою позицію.
46. Наведіть точки зору щодо свідомості в історії філософії та дайте їх оцінку.
47. Поясніть: яку участь у процесі усвідомлення приймають навколишній світ і мозок людини.
48. Порівняйте людське мислення з машинним. Виявіть пріоритети, дайте оцінку.
49. Покажіть співвідношення свідомості та самосвідомості.
50. Проаналізуйте відміну життєдіяльності людини від активності тварин. Наведіть приклади, аргументи.
51. Дайте філософську трактовку феномену без свідомого. Підключіть свою особисту оцінку.
52. Виявіть співвідношення свідомості та різноманітних форм матеріальної та духовної культури. Який тут існує прямий та зворотній зв'язок. Наведіть приклади із галузі техніки, мистецтва тощо.
53. Проаналізуйте проблему «штучного» інтелекту.
54. Як Ви розумієте положення: свідомість людини не тільки відображує існуючих світ, але й творить його. Обґрунтуйте.
55. Висловіть своє розуміння положення: людина – це світ людини, держава, суспільство.
56. Висловіть свою точку зору щодо питання: які зміни породжує розумна діяльність людини в еволюції світу.
57. Які відомі Вам основні риси пануючого розуміння людини, в часи: античності, середньовіччя, нові часи. Виявіть їх соціокультурну зумовленість.
58. Чи є серед чинників виникнення глобальних проблем сучасності духовні фактори? Звідки вони з'являються? Аргументуйте.
59. Проаналізуйте сутність і структуру суспільної свідомості.
60. Проаналізуйте форми суспільної свідомості.

61. Чи можна вважати, що, подібно до того, як філософія є любов'ю до мудрості, фізика як наука теж могла б виступати любов'ю до реальності, що вивчається нею?
62. Якщо філософські проблеми ніколи не вирішувані, то чи варто взагалі займатися їх рішенням?
63. Як правильно сказати: а) Філософ – це мудрець; б) Філософ – любитель мудрості; в) Філософ – дослідник мудрості? Обґрунтуйте свій вибір.
64. Виділіть предмет і об'єкт філософії і обґрунтуйте його: а) Людина і її місце у світі; б) Природа і її закони; в) Суспільно-історичні процес; г) Універсальні закони і принципи; д) Світ як цілісність.
65. Що головніше в житті: філософія або політика? Чи може філософ бути поза політикою? А політик – поза філософією?
66. Яке з тверджень вірно: а) Світогляд формує людину; б) Людина формує світогляд.
67. Обґрунтуйте, чи властивий світогляд тварині, наприклад, собаці
68. Навіщо інженерові потрібна філософія? І чи потрібна взагалі?
69. Чи можна узяти в руки, побачити або зрозуміти буття? Наведіть власні приклади.
70. Чи можна стверджувати, що Бог і буття – одне і теж?
71. Що означає «бути»? А «не бути»?
72. Яке твердження вірне: а) Матерія – це найдрібніші, неділимі частинки, з яких складаються усі речі; б) Матерія – це те, що дається у відчуттях; в) Матерія – це елементи нашого досвіду. Дайте власне визначення.
73. Покажіть на приклад, що означає «матерія» і «матеріальне».
74. Чи є різниця між виразами «рухома матерія» і «матеріальний рух»? Наведіть приклади.
75. Обґрунтуйте: буття належить світу, або світ належить буттю?

4.3.2 Перелік типових завдань до модульно-рейтингового контролю знань студентів № 2

1. Оцініть діалектику як теорію розвитку. Наведіть альтернативні погляди на проблему розвитку, дайте філософську оцінку, наведіть приклади.
2. Розкрийте зміст закону єдності та боротьби протилежностей і оцініть його роль у розвитку.
3. Розкрийте суть категорії протиріччя. Наведіть приклади, аргументуйте різницю між діалектичним і формально-логічним протиріччям.
4. Обґрунтовано розкрийте механізм розвитку у світлі закону взаємного переходу кількісних і якісних змін. Наведіть приклади, аргументуйте.
5. Дайте визначення категорії якість, кількість, міра. Наведіть приклади, Обґрунтуйте, якість властива речам об'єктивно чи вона вноситься у речі людиною.
6. Поясніть чому у процесі розвитку поступовість і циклічність діють одне через одне. Обґрунтуйте та наведіть приклади.

7. Узагальніть основні риси розвитку як процесу заперечення запереч Наведіть приклади, аргументи.
8. Виявіть особливості філософських категорій та їх роль у процесі пізнання, розвитку теоретичного мислення, науки, практичної діяльності. Чи можлива наука без категорій. Обґрунтуйте.
9. Проаналізуйте діалектику взаємозв'язку можливості та дійсності, оцініть значення цієї діалектики для життя людей. Наведіть приклади.
10. У чому суть діалектики необхідності та випадковості? Аргументуйте реформи у нашій країні – необхідні чи випадкові?
11. Дайте розуміння прогресу і регресу та їх співвідношення у розвитку. Виявіть протиріччя науково-технічного, соціального і духовного прогресу у сучасну епоху.
12. Проаналізуйте: як людина пізнає світ, в яких формах чуттєвого і раціонального пізнання. Дайте філософську оцінку.
13. Поміркуйте і наведіть альтернативні позиції щодо пізнання. Як Ви вважаєте чи є об'єктивна основа у агностицизму, покажіть його вплив на науку, діяльність вчених.
14. Доведіть, що істина є процес. Дайте філософську оцінку догматизму і релятивізму.
15. Розкрийте діалектику істини та заблудження (зв'язок і різницю). Наведіть приклади, аргументуйте.
16. Дайте обґрунтовану відповідь на запитання: чи можлива істина на усі часи.
17. Дайте оцінку твердженню «практика – критерій істини».
18. Розкрийте співвідношення емпіричного та теоретичного рівнів пізнання та їх методи.
19. Проблема, гіпотеза, теорія як гносеологічні поняття, як форми розвитку наукових знань.
20. Розкрийте види пізнання, їх специфіку та роль у життєдіяльності суспільства (наукове, інженерне, художнє, соціальне).
21. Закон взаємодії суб'єкту і об'єкту в людському пізнавальному процесі, виявіть його специфіку в різних видах пізнання.
22. Розкрийте специфіку наукового пізнання та оцініть його місце в пізнавальному ставленні людини до світу.
23. Аргументуйте свою точку зору щодо положення про практику як засіб буття суспільства.
24. Проаналізуйте як співвідносяться між собою мета та засоби практичної діяльності.
25. Оцініть точку зору І.Г. Гьоте: як можливо пізнати себе? Тільки шляхом дії, але не шляхом споглядання. Намагайся виконувати свій обов'язок, і ти дізнаєшся, що в тобі є.
26. Визначить природу соціальної реальності.
27. Визначить поняття та структуру суспільства як системи від інших матеріальних систем.
28. Обґрунтовано розкрийте сутність діалектико-матеріалістичного підходу до суспільства та оцініть його.

29. Якому підходу до суспільства – матеріалістичному чи ідеалістичному – віддасте перевагу і чому? Обґрунтуйте.
30. Визначте і дайте загальний аналіз елементів, без яких суспільство неможливе.
31. Обґрунтуйте, чому саме свобода якісно відрізняє людське суспільство від об'єднання тварин. Як і чому змінюється ступінь свободи людей в історії?
32. Чи згодні Ви з твердженням, що людське суспільство розвивається за біологічними законами, оскільки сама людина є вищий продукт біологічної еволюції. Свою думку аргументуйте.
33. Висловіть свою думку відносно законів суспільного життя та їх відміни від законів природи.
34. Поясніть співвідношення об'єктивного і суб'єктивного, свідомого і стихійного у діяльності суспільства.
35. Проаналізуйте суспільні відносини, їх види. Виділіть пріоритетні суспільні відносини.
36. Визначить природні умови та їх роль у розвитку суспільства. Чи є виробництвом полювання, хліборобство, взагалі натуральне господарство, характерне для стародавньої людини? Спробуйте обґрунтувати свою відповідь.
37. Як Ви вважаєте: чому закони історії, які об'єктивні, та суб'єктивна діяльність людей не виключають, а зумовлюють одне одного. Аргументуйте точку зору.
38. Визначить джерела розвитку суспільства, його суб'єктів та рушійні сили цього розвитку. Відповідь обґрунтуйте.
39. Покажіть, як співвідносяться індивідуальне та суспільне буття, індивідуальна та суспільна свідомість.
40. Проблема суб'єкта історичного процесу. Проаналізуйте.
41. Суспільне виробництво як соціально-філософська категорія.
42. Дайте порівняльний аналіз матеріального та духовного виробництва.
43. Покажіть різницю між матеріальними та духовними цінностями. Визначить пріоритети щодо їх ролі в суспільстві.
44. Художнє пізнання являється... а) ірраціональним; б) раціональним; в) життєвим; г) ігровим. Обґрунтуйте свій вибір.
45. Помилка – це... а) зміст свідомості не відповідний реальності, але що приймається за істинне; б) навмисне спотворення реального стану справ; в) знання у вигляді відчуттів; г) образ предмета, який колись впливав на органи чуття.
46. Чи можна однозначно визначити роль помилок в науковому пізнанні?
47. Чи всяка гіпотеза стає теорією?
48. Італійський учений і філософ Дж. Кардано сказав: «Натхнення – рідкісний птах, який ніколи не може задовольнити нічий вимоги. Випадок, особливо заздалегідь передбачений, може бути сприятливим, але він далеко не завжди може представлятися». Як ви думаєте, чи можлива творчість без натхнення?
49. Чи завжди чуттєвий етап пізнання передує раціональному?

50. Чим релігійна віра відрізняється від наукової?
51. Чи можна виділити в істині абсолютний і відносний зміст?
52. Як ви розумієте сенс висловлювання індійського мислителя Рабіндраната Тагора : «Закрийте двері перед усіма помилками, і істина не зможе увійти»? Як ви розумієте істину?
53. Які негативні сторони раціонального пізнання мав на увазі Альберт Ейнштейн, коли говорив: «Не варто обожнювати інтелект. У нього є могутні м'язи, але немає особи»?
54. Як ви розумієте висловлювання Пратогора: «Людина – міра усіх речей»?
55. Я є мій світ (Людвіг Вітгенштейн). Обґрунтуйте свої думки відносно цього висловлювання.
56. Кожна людина має свою ціну. (Горацій Уолпол). Про що йде мова? І чи згодні ви з автором?
57. Відповідальність і свобода складають духовну сферу людини (Віктор Франкл). Чи згодні ви з цим висловлюванням? Що ви розумієте під свободою і відповідальністю? І чи може справжня свобода піддаватися відповідальності?
58. Людина – найнебезпечніша речовина у світі (Анатолій Рахматов). У чому «небезпека» людини? Дайте своє визначення поняттю «людина».
59. Яку з наведених нижче соціальних програм Ви вважаєте найбільш ефективною і чому? Аргументуйте: а) щоб зробити людей кращими, треба поставити їх в кращі соціальні умови; б) щоб зробити людей кращими, треба змінити на краще їх думки.
60. Розкрийте місце і роль духовних цінностей, зокрема суспільної свідомості в житті суспільства, у власній життєдіяльності. Обґрунтуйте чи існують вищі духовні цінності?
61. Визначить роль культури в житті суспільства.
62. Продуктивні сили та її основні елементи. Проаналізуйте.
63. Виробничі відносини та їх структура. Проаналізуйте. Оцініть вплив приватної власності на виробництво та розвиток суспільства.
64. Обґрунтуйте, що головне (первісне) в суспільному житті – суспільне буття чи суспільна свідомість.
65. Обґрунтуйте, яка точка зору на суспільство та історичний розвиток є вірною: науково-матеріалістична, релігійно-ідеалістична чи натуралістична? Чому?
66. Техніка як соціальний феномен. Оцініть місце та роль у житті суспільства.
67. Розкрийте структуру духовного життя суспільства. Визначить пріоритетні, на ваш погляд, структурні елементи.
68. Визначить соціальні функції культури.
69. Визначить співвідношення культури та цивілізації.
70. Охарактеризуйте ідеологію технократизму. Оцініть.
71. Економічні загрози сучасної цивілізації. Ваша думка, аргументуйте.
72. Формацийний та цивілізаційний підходи до розгляду історії. Дайте порівняльний аналіз, оцінку.
73. Розкрийте співвідношення базису та надбудови.

74. Глобалізація процесів у сучасному світі.
75. Глобальні проблеми сучасності та майбутнє людства.

4.4 Перелік запитань до іспиту

До семестрового контролю (іспиту) винесені питання I і II модульно-рейтингового контролю знань студентів.

4.5 Перелік запитань до контролю знань з вивченої дисципліни

1. Проаналізуйте специфіку світогляду людини. Обґрунтуйте, навіщо потрібен світогляд та його роль в житті людини та суспільства.
2. Проаналізуйте специфіку філософських проблем. Чи можливо хоча б одну філософську проблему вирішити остаточно, раз і назавжди?
3. Визначте предмет та об'єкт філософії. Обґрунтуйте свій вибір.
4. Обґрунтуйте, що послужило ідейним джерелом філософії. Релігія, міфологія, наукові знання тощо?
5. Розкрийте співвідношення філософії та науки. Чи є філософія наукою? Аргументуйте свою відповідь.
6. Назвіть основну проблематику філософії та проаналізуйте її. Яке рішення даної проблеми бачиться Вами? Чи мають значення філософські проблеми для майбутнього менеджера?
7. Визначте роль філософії для менеджера. Яку роль грає філософія саме у Вашому житті?
8. Розкрийте соціальні функції філософії та покажіть значення філософських знань для особистості, її духовності, сенсожиттєвих пошуків та професійної діяльності.
9. Порівняйте філософський світогляд з іншими типами світогляду. Чи є світогляд у тварини? Доведіть.
10. Проаналізуйте особливості античного типу філософствування. Назвіть представників цього періоду та їх головні філософські ідеї.
11. Проаналізуйте особливості середньовічного типу філософствування. Назвіть представників цього періоду та їх головні філософські ідеї.
12. Проаналізуйте особливості філософствування епохи Відродження. Назвіть представників цього періоду та їх головні філософські ідеї.
13. Проаналізуйте категорію «буття». Чи можна узяти в руки, побачити або зрозуміти буття? Аргументуйте та наведіть власні приклади.
14. Визначте, як ідеалісти бачать проблему взаємодії матерії та ідеї (свідомості). Чи згодні Ви з ними? Чому?
15. Обґрунтуйте свою відповідь стосовно думки, що Бог та буття – одне і теж.

16. Проаналізуйте, що означає «бути», «існувати» та «жити». А «не бути»? Чи існують предмети, які знаходяться у стані «не бути»? Наведіть приклади.
17. Обґрунтуйте думку: якщо існує рай, то існує й пекло, якщо існує буття, то існує й небуття... Чи згодні Ви? Аргументуйте.
18. Обґрунтуйте, що головне (первісне) в суспільному житті – суспільне буття чи суспільна свідомість.
19. Обґрунтуйте, чи могла б виникнути свідомість людини поза практикою, поза діяльністю.
20. Проаналізуйте, як співвідносяться релігійний та науковий світогляд.
21. Визначте основні філософські проблеми. Як Ви вважаєте, чому проблема «людина – світ» є центральною в філософії.
22. Покажіть, звідки беруться суспільні ідеї, вчення, уявлення тощо. Яка їх роль у суспільстві?
23. Обґрунтуйте значення філософії для особистості, її поведінки, діяльності, а також для суспільного життя в цілому.
24. Визначте, чим відрізняється свідомість суспільства від свідомості окремої людини. Як вони пов'язані?
25. Порівняйте матеріалістичну та ідеалістичну світоглядні позиції. Якій з них Ви віддаєте перевагу? Поясніть свою відповідь.
26. Проаналізуйте, чим відрізняються життєдіяльність (практика) людини від активності тварини.
27. Проаналізуйте, як співвідносяться між собою мета та засоби практичної діяльності.
28. Обґрунтуйте, чому можливі такі факти, коли людина змінює свої світоглядні позиції. Як формується ідейне виховання людини?
29. Обґрунтуйте значення філософії для наук у процесі пізнання та життєдіяльності людини.
30. Порівняйте істину та заблудження. Визначте їх вплив на життєдіяльність людини.
31. Обґрунтуйте, чи можливий світ без людини?
32. Визначте, чому існують уявлення про неспроможність людського пізнання (агностицизм), неможливість одержати істинні вірні знання про світ. Що є ґрунтом для таких думок? Обґрунтуйте.
33. Аргументуйте, чи можна вважати матерією думку, бажання, енергію, атом, дірку від бублика.
34. Проаналізуйте вплив свідомого та несвідомого на життєдіяльність людини. Що домінує? Наведіть приклади несвідомих процесів.
35. Проаналізуйте, як пов'язані практика та людське пізнання.
36. Визначте природні умови та їхню роль у розвитку суспільства.
37. Проаналізуйте форми раціонального пізнання та його значення для життєдіяльності людей.
38. Обґрунтуйте, які з наступних атрибутів належать до матерії: «знищувальність», «кінцевість», «нерухомість», «безкінечність»,

- «вічність», «рухливість», «різноокість», «просторово-часова обмеженість». Назвіть ще, на Вашу думку, інші якості матерії.
39. Визначте специфіку пізнання людиною світу. Обґрунтуйте свою відповідь.
 40. Визначте, чим відрізняються «знання» від «погляду» (думки).
 41. Обґрунтуйте, чи одне й теж – матерія та буття.
 42. Поясніть, чому істина є не сумою знань, а процесом. Аргументуйте.
 43. Обґрунтуйте, яке визначення істини вірне: 1) відповідність знання дійсності; 2) відповідність дійсності моему знанню; 3) істина – те, що є (буття).
 44. Порівняйте поняття «культурна людина» та «цивілізована людина». Чи є Ви культурною людиною? Або цивілізованою? Аргументуйте.
 45. Дайте визначення категорії «істина». Наведіть приклади абсолютної та відносної істини.
 46. Обґрунтуйте, чи можливі рух без матерії або матерія без руху.
 47. Визначте роль культури в житті суспільства. Дайте визначення поняттю культури.
 48. Проаналізуйте, чим відрізняються цінності матеріальні та духовні. Чи існують вищі духовні цінності?
 49. Обґрунтуйте відповідь на питання: чи можлива істина на усі часи, вічна істина?
 50. Визначте ознаки, якими людина відрізняється від тварини.
 51. Обґрунтуйте, чи можлива особистість поза суспільством. А індивід?
 52. Визначте, що в людині є від природи, а що – від суспільства. Як вони співвідносяться?
 53. Висловіть власну думку щодо ідеї німецького філософа І. Канта, який назвав людину «річчю, що мислить».
 54. Дайте характеристику простору як філософській категорії. Чи може людина змінити простір?
 55. Проаналізуйте час як філософську категорію. Чи можна прискорити чи повернути час?
 56. Висловіть власний погляд на думку, що час існує тільки в нашій душі. Минуле – в пам'яті, майбутнє – в очікуванні. Суть теперішнього часу складає споглядання. Чи згодні Ви? Обґрунтуйте свою відповідь.
 57. Обґрунтуйте, чи можна простір і час розглядати як незалежні одна від однієї реальності.
 58. Порівняйте суб'єктивний та об'єктивний час. Наведіть приклади.
 59. Визначте, як взаємодіють у діяльності людини свідоме та несвідоме.
 60. Обґрунтуйте: буття належить світу, або світ належить буттю? Яка з категорій ширше: «буття» чи «світ»?
 61. Сформулюйте основне питання філософії та покажіть його можливі альтернативні рішення.
 62. Порівняйте поняття «особистість» та «індивід». Чи є Ви особистістю або індивідом? Докажіть.
 63. Визначте, що таке розвиток, які особливості йому притаманні.

64. Обґрунтуйте, чи можливо те, що одна й та ж людина є індивідом та особистістю.
65. Поміркуйте над питанням: чи важливий принцип конкретності істини для науки, практики, Вашої майбутньої професійної діяльності?
66. Обґрунтуйте, чи одне й те ж життя людини та життя тварини. Та чи можна казати, що електрон живе? А атом? А молекула?
67. Аргументуйте, чи можлива наука без категорій, понять? Дайте визначення поняттям «наука» та «категорія». Наведіть приклади наукових категорій.
68. Проаналізуйте різні погляди про можливість безсмертя людини. Особисто Ви, вірите у безсмертя людини?
69. Обґрунтуйте специфіку співвідношення суспільства та природи на різних етапах розвитку людства.
70. Обґрунтуйте своє ставлення до відомих вам поглядів на сенс буття людини (комуністичні, релігійні, матеріалістичні, ідеалістичні, утилітарно-споживацькі тощо). Розкрийте своє розуміння сенсу буття та свого власного сенсу існування.
71. Розкрийте розуміння філософської проблеми свідомості. Чи є свідомість у тварини? Аргументуйте.
72. Дайте оцінку своєму розумінню категорій «щастя», «добро», «зло».
73. Порівняйте людське суспільство з тваринним об'єднанням.
74. Назвіть основні структурні елементи свідомості людини.
75. Аргументуйте, чи можна вважати, що тварина вільна. А атом?
76. Визначте, чи має тварина власне «Я», чи є в неї самосвідомість.
77. Узагальніть характерні риси людини як біосоціальної істоти. Вичленіть головні.
78. Доведіть, практика є суттю людини та її буття.
79. Дайте оцінку щодо розподілу часу на тимчасовий та вічний. Наведіть приклади.
80. Дайте своє розуміння суб'єктивному часу. У чому полягає відміна об'єктивного часу від суб'єктивного? Викладаючи свою позицію, наведіть аргументи.
81. Обґрунтуйте сутність та форми чуттєвого пізнання та його значення для життєдіяльності людей.
82. Проаналізуйте, як та чому змінюється ступінь свободи людей в історії.
83. Обґрунтуйте та надайте загальний аналіз елементів, без яких суспільство неможливе.
84. Аргументуйте, чи є самосвідомість у однорічної дитини.
85. Визначте, чим відрізняється свідомий образ від психічного.
86. Визначте соціальні проблеми, які виникають у процесі взаємодії суспільства з природною й шляхи їх вирішення. Наведіть аргументи.
87. Визначте, в чому полягає матеріалізм у поглядах на суспільне життя.
88. Аргументуйте, чому людська дитина не набуває свідомості поза суспільством.

89. Обґрунтуйте, чи спроможна тварина набути свідомості, якщо створити для цього соціальні умови.
90. Вичленіть особливості соціального руху, простору й часу та покажіть можливий вплив цих знань на вашу майбутню професійну діяльність.

5. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І НАВЧАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

5.1 Основна та додаткова література

1. Андрущенко В. П. Соціальна філософія: курс лекцій [2-ге вид., випр. і доп.] / Андрущенко В. П. – К., 2002. – 321 с.
2. Бабичев В. Р. Основы философии: Учебное пособие / Бабичев В. Р., Усова Т. Е. – Х., 2008. – 368 с.
3. Балашов Л. Е. Философия: учебник / Балашов Л. В. – М., 2004. – 608 с.
4. Бичко І. В. Філософія: підручник / Бичко І. В. – К., 2001. – 408 с.
5. Бобров В. В. Введение в философию: Учебное пособие / Бобров В. В. – М., 2000. – 358 с.
6. Войнов А. Г. Философия: учебное пособие для аспирантов / Войнов А. Г. – М., 2003. – 512 с.
7. Герасимчук А. А. Курс лекцій з філософії: навчальний посібник / Герасимчук А. А., Тимошенко З. І. – Вид-во Європ. ун-ту, 2007. – 422 с.
8. Гуревич П. С. Основы философии: учебное пособие / Гуревич П. С. – М.: Гардарики, 2007. – 204 с.
9. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / Кремень В. Г. – К., 2005. – 528 с.
10. Івакін О. А. Філософія: Навчальний посібник / Івакін О. А. – К., 2004. – 254 с.
11. Петрушенко В. Л. Філософія: Підручник [4-те видання, виправл. і доповн.] / Петрушенко В. Л. – Львів, 2008. – 506 с.
12. Сморис Л. О. Філософія: Навчальний посібник / Сморис Л. О. – К., 2004. – 485 с.
13. Філософія: підручник для вищої школи / А. С. Афанасенко. – К., 2004. – 736 с.
14. Философия: 100 экзаменационных вопросов: [экспресс-справочник для студентов вузов / Е. Е. Несмеянов, В. П. Яковлев]. – Ростов н/Д.: Изд. центр «Март»: 2000. – 315 с.

5.4 Методичні посібники і вказівки

1. Тематика контрольних робіт з курсу «Філософія» (для студентів заочної форми навчання). / Укладачі: Н.І. Кравченко, А.І.Марченко, Ш.Г. Алієв. – Горлівка: АДІ ДонНТУ, 2003.
2. Конспект лекцій з курсу «Філософія» (для студентів заочної форми навчання). / Укладачі: Н.І. Кравченко, Ш.Г. Алієв. – Горлівка: АДІ ДонНТУ, 2003.
3. Методическое пособие по курсу «Логика» для студентов всех форм обучения специальностей 8.050201 «Менеджмент организаций», 7.050102 «Экономическая кибернетика» / Укладачі: Н.І. Кравченко, Ш.Г. Алієв. – Горлівка: АДІ ДонНТУ, 2004.